

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ТУРИСТИЧНА АСОЦІАЦІЯ УГОРЩИНИ «КАРПАТИ-ТІСА»
КОШИЦЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БОЛГАРСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
АКАДЕМІА НАUK STOSOWANYCH WE WROCŁAWIU
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ ЧДТУ

**МАТЕРІАЛИ
XIV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ТУРИСТИЧНИЙ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИЙ
БІЗНЕС В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ»**

**23–24 березня 2023 року
м. Черкаси**

Том 1

Черкаси

2023

УДК 379.85:640.4(063)
М34

Рекомендовано
рішенням вченої ради
Черкаського державного
технологічного університету,
протокол № 9 від 20 березня 2023 р.

Редакційна колегія:

Григор О. О., д-р політ. наук, професор;
Лазуренко В. М., д-р іст. наук, професор;
Чепурда Г. М., д-р іст. наук, професор;
Чепурда Л. М., д-р екон. наук, професор

Відповідальна за випуск: *Старинець О. А.*

Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції
М 34 «Туристичний та готельно-ресторанний бізнес в Україні: проблеми розвитку та регулювання»: 23–24 березня 2023 року, м. Черкаси [Електронний ресурс] : у 2-х томах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Т. 1.– Черкаси : ЧДТУ, 2023. – 175 с.

Розглянуто актуальні питання стратегічного розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в Україні і світі. Проаналізовано сучасні тенденції, проблеми державного регулювання та інтеграції України до світового простору в галузі туризму. Розкрито актуальні проблеми менеджменту та маркетингу, планування та прогнозування діяльності підприємств туристичного та готельно-ресторанного бізнесу. Проаналізовано науковий базис новітніх технологій в галузі туризму.

Для науковців, студентів, аспірантів та фахівців галузі.

УДК 379.85:640.4(063)

З огляду на це пріоритетними завданнями для активізації розвитку культурно-пізнавального туризму є:

- підвищення ролі музеїв як центрів знань та освіти;
- удосконалення практики збереження та охорони культурної спадщини;
- розвиток співпраці у сфері музейної справи;
- створення рамок партнерської взаємодії та міжнародного співробітництва;
- підвищення кваліфікації музейних фахівців;
- перехід від дослідження й збереження пам'яток історії та культури до широкого їх залучення і використання в туристичній галузі.

Враховуючи складну військово-політичну ситуацію в нашій країні, вважаємо, що залучення музейної спадщини у розвиток туризму сприятиме його активізації та дасть можливість адаптувати туристичний ринок до кризових умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Список музеїв Чернівецької області. URL: <https://www.wikiwand.com/uk>
2. Балабанов Г. В. Музеї як чинник розвитку туризму: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/30837/1/8.pdf>

УДК 338.487(477.83)

СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ

Петлін І. В., канд. екон. наук,
доцент кафедри готельно-ресторанної справи та харчових технологій,
Присташ О. А., студентка 4-го курсу спеціальності «Туризм»,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Запорукою розвитку лікувально-оздоровчого туризму сьогодні є пропаганда здорового способу життя, який вважається трендовим напрямком суспільного розвитку. Тому логічною є позиція організації подорожей для оздоровлення та підвищення власного самопочуття. Такий вид туризму покликаний забезпечити баланс між розумом, тілом і душею. Знані туристичні регіони, як і новоосвоєні, активно ведуть пошук оптимальних моделей для розвитку такого напрямку туристичної діяльності. Проте лікувально-оздоровчий туризм все ще слабо ідентифікується; дані про нього є фрагментарними, а його визначення та поняття значно відрізняються в різних країнах.

Лікувально-оздоровчий туризм передбачає переміщення резидентів і нерезидентів в межах державних кордонів і за межі державних кордонів на термін не менше 20 год. і не більше 6 міс. в оздоровчих цілях, цілях профілактики різних захворювань організму людини [1].

Мета лікувально-оздоровчого туризму – комплексне використання природних лікувальних факторів і рухової діяльності в лікувально-

профілактичних цілях. Зрозуміло, що лікувальний і оздоровчий туризм часто поєднують через споріднену мету подорожі та реалізацію цієї мети на основі використання однієї бази.

Лікувально-оздоровчий туризм поділяють на лікувальний, метою якого є власне лікування, терапія, реабілітація після захворювань, і профілактичний (wellness-туризм), спрямований на підтримку організму в здоровому стані та збереження балансу між фізичним і психологічним здоров'ям людини (spa-туризм) [2–5].

Spa-туризм (більш традиційний лікувальний, санаторно-курортний, медичний/клінічний) спрямований на подолання конкретних захворювань, реабілітацію або корекцію тіла, а wellness-туризм (оздоровчий) є принципово новою течією, розрахованою на фізично і ментально здорових людей та спрямованою на підтримання загального здоров'я та соціального благополуччя [6–9].

Wellness-туризм, у свою чергу, може бути активним (спорт і фітнес) та пасивним (програми краси). Термін «wellness» у науковій літературі з'явився порівняно недавно та означає прекрасний стан як тіла, так і душі, релаксацію, поживлення сил організму через активну оздоровчу діяльність [6; 9–11].

Румунські вчені А.-Ф. Стенчою, К.-А. Белтеску, А. Ботош, І. Пиргару притримуються аналогічної думки і розглядають лікувально-оздоровчий туризм з позицій концепції здоров'я, поділяючи його на лікувальний та оздоровчий (SPA та Wellness), при цьому до оздоровчого відносять йогу та медитацію (dentination spa) та day spa (відвідування салонів краси, спорт та фітнес), а до лікувального – медичний, що пов'язаний також і з хірургічним втручанням. Оздоровчий туризм у складі SPA і Wellness розглядається не тільки як активні види рекреаційної діяльності, але й як спосіб життя людини у складі фізичних, психічних та духовних аспектів [12] (рисунок 1).

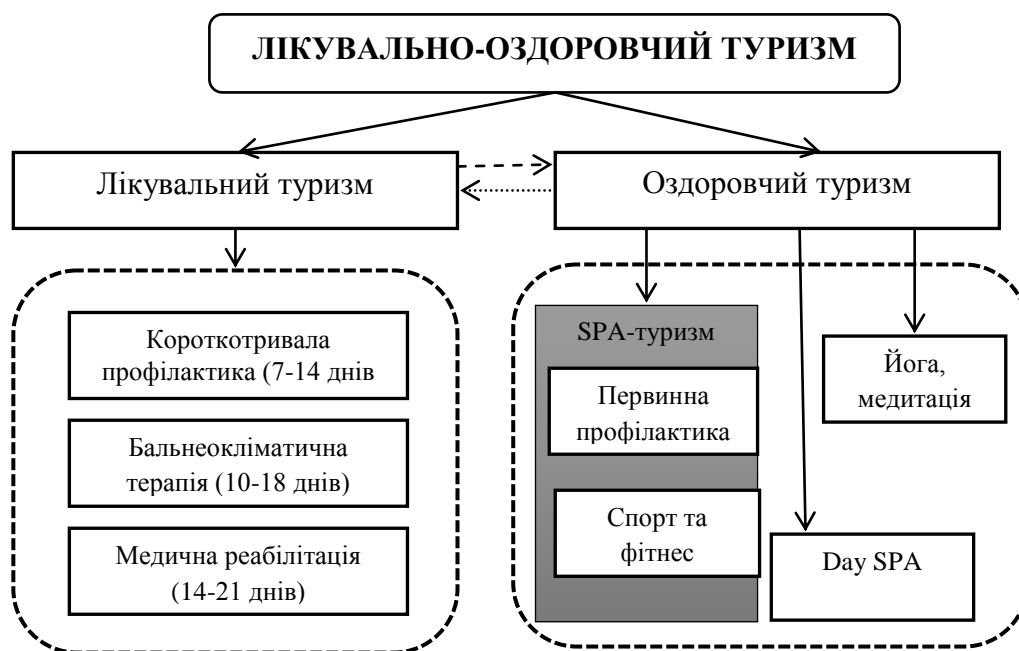

Рисунок 1. Складові компоненти лікувально-оздоровчого туризму [12]

Лікувально-оздоровчий туризм має низку визначальних ознак:

- перебування на будь-якому курорті, незалежно від захворювань, повинно бути достатньо тривалим (не менше трьох тижнів), інакше бажаного оздоровчого результату (ефекту) не досягнути;

- лікування на курортах коштує дорого. Цей вид туризму розрахований переважно на заможних клієнтів, звичайно орієнтованих не на стандартний набір медичних послуг, а на індивідуальну програму лікування;

- на курорти їдуть люди старшої вікової групи, коли загострюються хронічні хвороби або ослаблений організм не може справлятися із щоденними стресами на роботі і в побуті. Відповідно ці туристи роблять вибір між курортами, що спеціалізуються на лікуванні конкретної хвороби, курортами змішаного типу, які мають загально зміцнювальний вплив на організм і сприяють відновленню сил.

Останнім часом ринок лікувально-оздоровчих послуг зазнає змін. Традиційні санаторії і курорти перестають бути місцем лікування осіб похилого віку і стають полі-функціональними оздоровчими центрами, розрахованими на широке коло споживачів. Факторами успіху лікувально-оздоровчого туризму є сприятлива оздоровча атмосфера, професіоналізм спеціалістів, широка номенклатура оздоровчих послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацола В. І. Рекреаційно-туристичний комплекс України. Монографія. Львів, 1997. 259 с.
2. Билим О. С., Дернова К. О. Розширення послуг лікувально-оздоровчого туризму в Україні. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2017. № 4. С. 62–71.
3. Галасюк С. С. Сучасний стан розвитку санаторно-курортної бази в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 15. С. 197–202.
4. Andrea de la Hoz-Correa, Francisco Muñoz-Leiva, Márta Bakucz. Past themes and future trends in medical tourism research: A co-word analysis. *Tourism Management*. 2018. Vol. 65. P. 200–211. URL:<https://doi.org/10.1016/j.tourman.2017.10.001>
5. Courtney Suess, Seyhmus Baloglu, A. James. Perceived impacts of medical tourism development on community wellbeing. *Tourism Management*. 2018. Vol. 69. P. 232–245. URL : <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.06.006>
6. Joanna Gaines, C. Virginia Lee, Jay S. Keystone, Phyllis E. Kozarsky, Bradley A. Connor, Hans D. Nothdurft, Marc Mendelson, & Karin Leder (2019). *Medical Tourism. Travel Medicine (Fourth Edition)*, Elsevier, 371–375. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/B978-0-323-54696-6.00039-2>
7. Muzaffer Uysal, M. Joseph Sirgy, Eunju Woo, Hyelin (Lina) Kim (2016). Quality of life (QOL) and well-being research in tourism. *Tourism Management*, 53, 244–261. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2015.07.013>
8. Neil Lunt, Daniel Horsfall, & Johanna Hanefeld (2016). Medical tourism: A snapshot of evidence on treatment abroad. *Maturitas*, 88, 37–44. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2016.03.001>
9. Sandra K. Cesario (2018). Implications of medical tourism. *Nursing for Women's Health*, 22(3), 269–273. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.nwh.2018.03.008>
10. Dubinskyi, S. V. (2017). Vyznachennia faktoriv, yaki zabezpechuiut rozvytok medychnoho ta likuvalno-ozdorovchoho turyzmu v Ukraini [Determination of the factors that ensure the development of medical and health-improving tourism in Ukraine]. *Akademichnyi ohliad – Academic Review*, 2 (47), 12–20 [in Ukrainian].

11. Parnenko, A. Yu., Volkova, I. I., & Shcherbyna, V. I. (2018). Problemy ta perspektyvy rozvytku likuvalno-ozdorovchoho turyzmu v Ukraini (v porivnianni z krainamy tsentralnoi Yevropy) [Problems and prospects of development of healthimprovement tourism in Ukraine (as compared with Central Europe)]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytety imeni V. N. Karazina – Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin*, 7, 130–135 [in Ukrainian].
12. Stancioiu A. Aspecte conceptuale privind marketingul turismului balnear din Romania [Electronic source] / A.-F. Stancioiu, C.-A. Baltescu, A. Botos, I. Pargaru // *Economie teoretica si aplicata*. Vol. XX. 2013. No. 2 (579). Pp. 124–137. – Access: http://store.ectap.ro/articole/835_ro.pdf

УДК 358.08

ЦЕРКВИ КИЇВСЬКОГО ПОДОЛУ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС

Смирнов І. Г., *д-р геогр. наук, професор,*
професор кафедри країнознавства та туризму,
Запотоцький С. П., *д-р геогр. наук, професор,*
декан географічного факультету,
Любіцева О. О., *д-р геогр. наук, професор,*
завідувачка кафедри країнознавства та туризму,
Гринюк Д. Ю., *канд. геогр. наук,*
асистент кафедри країнознавства та туризму,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Як відомо, історичний Київ поділявся на Верхнє (Горішнє) місто та Нижнє місто (Поділ). Верхньому місту історично постійно не везло: його руйнували татаро-монголи у XIII ст., більшовицька влада (церкви) у 1930-х рр., радянські підпільники та на нацисти у II Світовій війні. Післявоєнне відновлення практично повністю змінило Верхнє місто, зокрема головну вулицю Хрещатик та прилеглі райони. Натомість Поділ історична доля врятувала у більшості і сьогодні ми можемо побачити середньовічний Київ (тому що Поділ був його «серцем», адміністративним, сакральним, культурним, освітнім, торговельно-економічним та транспортним). Про кожен з цих аспектів можна і треба говорити окремо – є про що, але у даній роботі ми розглядаємо адміністративно-сакральний Поділ, який до кінця XIX ст. виконував функцію центру магістратського Києва [1, 107]. Взагалі тоді Київ ділився на дві частини: перша і більша – це був Поділ, друга – менша Печерськ (біля Києво-Печерської лаври). Між ними знаходився Хрещатий яр, де був ліс та чагарники вздовж долини струмка. Історичних даних, як здійснювались зв'язки між цими двома частинами Києва на той час немає. Отже, за середньовіччя функцію центру Києва перейняв на себе Поділ. І він набув свою особливу міську структуру, як середньовічного міста: центральну ринкову площу (Житньоторзьку, нині Контрактову), головну вулицю (Покровську, пізніше нею стане Олександрівська – нині

ЗМІСТ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Чепурда Л. М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ	4
Чепурда Л. М., Мокрий А. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННІЙ СПРАВІ.....	6
Кащицка Гражина ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ.....	9
Бєлікова М. В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНИХ ТА МУЗЕЙНИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	11
Гладкий О. В. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИДОВОГО СКЛАДУ ТА ПРОВІДНИХ МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ	12
Загородній В. В., Ярославська Л. П. САМОКОНТРОЛЬ СТУДЕНТІВ ЗА СТАНОМ СВОГО ОРГАНІЗМУ ПІД ЧАС ТУРИСТИЧНОГО ПОХОДУ	15
Івашина Л. Л., Золотухіна І. В. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЯПОНСЬКОЇ КУХНІ У м. ЧЕРКАСИ	18
Калмикова І. С. ІННОВАЦІЙНІ СПОСОБИ ПОЄДНАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ТА ДЕГУСТАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ В ЕНОГАСТРОНОМІЧНОМУ ТУРИЗМІ.....	20
Коніщева Н. Й., Ткачова С. С. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВІДНОВЛЕННЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ	23
Мальська М. П., Бригілевич Г. М. РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	31
Матусевич А. М., Кандиба П. О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ	34
Петлін І. В., Ільїна О. Р. РОЛЬ МУЗЕЇВ У РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	36
Петлін І. В., Присташ О. А. СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ	38
Смирнов І. Г., Запотоцький С. П., Любіцева О. О., Гринюк Д. Ю. ЦЕРКВИ КИЇВСЬКОГО ПОДОЛУ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС	41
Субота В. В. РОЗВИТОК РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	44
Ткачова С. С. РЕСТОРАННИЙ БІЗНЕС УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	47
Тkachuk T. M. VECTOR`S TRENDS OF THE DEVELOPMENT OF THE HOTEL SECTOR OF UKRAINE.....	51
Шестель О. Г., Старинець О. А. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ СТАЛОЇ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ НА ЧЕРКАЩИНІ.....	53
Ярославська Л. П., Загородній В. В. ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	56